ФІЛОСОФІЯ ТА ПОЛІТОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

ISSN 2663-0265 (print) ISSN 2663-0273 (online)

Journal home page: <https://fip.dp.ua/index.php/FIP>

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Олександр Юрійович Дахно

Слухач Інституту управління державної охорони
України Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
вул. Петра Болбачана 8, Київ, 01014

Oleksandr Dakhno

Student of Institute of Department of State
Guard of Ukraine Taras Shevchenko National
University of Kyiv,
Street Petra Bolbachana 8, Kyiv, 01014

E-mail: aleks9000@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0542-1544>

УДК 322+327

СВІТОВИЙ ДОСВІД СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМПАНІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТА РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ

Received 10 September 2020; revised 12 October 2020; accepted 11 November 2020

DOI: 10.15421/352035

Анотація

У статті коротко надаються історичні факти використання приватних військових компаній у світі: за часів Риму і Карфагену; часів занепаду Римської імперії; в епоху Середньовіччя; укладання Вестфальського миру; Великої Французької революції; в XIX столітті; в період 1940-1970 років XX століття. Визначаються передумови виникнення і розвитку приватних військових компаній у світі в XX столітті. Описується досвід США щодо нормативно – правового регулювання діяльності приватних військових компаній. Характеризуються фактори, які посилюють активність розвитку приватно – військових компаній. Окреслюється перелік функцій, які можуть виконувати приватні військові компанії, а саме: воєнізована охорона людей і об'єктів, зокрема посольств або нафтопроводів; охорона гуманітарних місій; участь у миротворчих цілях, в т.ч., під егідою ООН; розмінування; розвідувальна діяльність і оцінка ситуації безпеки в регіоні; технічне обслуговування та використання бойових комплексів і техніки; боротьба з піратством; евакуація населення з територій, де точаться збройні конфлікти; професійна підготовка сил місцевої поліції або військових; здійснення функцій поліції там, де не працюють правоохоронні органи; утримання під вартою і конвоювання затриманих або ув'язнених; підготовка цивільних осіб до роботи в надзвичайній обстановці; повноцінну участь в бойових операціях – спільно з кадровими частинами або окремо. Наголошується на широкому спектрі використання приватних військових компаній у різних регіонах світу. Аналізується правова база діяльності приватних військових компаній у США, Південно – Африканській республіці, Швейцарії, Китаї. Надається перелік іноземних приватних військових компаній, які приймають найбільш активну участь сьогодні в міжнародних конфліктах. Висвітлюються факти участі Російської Федерації у конфліктах, в яких їй доводиться активно використовувати приватні військові компанії.

Ключові слова: приватні військові компанії, найманство, міжнародні конфлікти, військово-політична обстановка, військові конфлікти, національна безпека, національні інтереси, міжнародна безпека.

World experience in the creation and development of private military companies as a tool for the realization of national interest

Abstract

The article briefly presents the historical facts of the use of private military companies in the world: in the times of Rome and Carthage; times of decline of the Roman Empire; in the Middle Ages; conclusion of the Peace of Westphalia; The Great French Revolution; in the XIX century; in the period 1940-1970 of the XX century. The preconditions for the emergence and development of private military companies in the world in the twentieth century are determined. The experience of the USA concerning normative – legal regulation of activity of private military companies is described. The factors which have strengthened activity of development of private – military companies are characterized. The list of functions that can be performed by private military companies is outlined, namely: paramilitary protection of people and facilities, including embassies

or oil pipelines; protection of humanitarian missions, participation in peacekeeping purposes, including under the auspices of the UN; demining; intelligence activities and assessment of the security situation in the region; maintenance and use of combat complexes and equipment; fight against piracy; evacuation of the population from the territories where armed conflicts take place; professional training of local police or military forces; performing police functions where law enforcement agencies do not work; detention and escorting of detainees or prisoners; preparation of civilians for work in an emergency situation; full participation in combat operations – together with personnel units or separately. Emphasis is placed on the wide range of uses of private military companies in different regions of the world. The legal base of activity of private military companies in the USA, South Africa, Switzerland, China is analyzed. The list of foreign private military companies that take the most active part in international conflicts today is provided. The facts of the Russian Federation's participation in conflicts in which it has to actively use private military companies are covered.

Key words: *private military companies, mercenaries, international conflicts, military-political situation, military conflicts, national security, national interests, international security.*

Постановка проблеми.

В умовах зростання міжнародної напруженості і появи осередків нестабільності, пов'язаних з міграційною кризою, політичним популізмом і тероризмом, на перший план виходять завдання по реалізації національних інтересів у будь-якій точці світу.

Тож, сьогодні, у сучасних військових конфліктах та міжнародних миротворчих операціях ХХІ ст. все більшу роль почали відігравати підрозділи неурядових структур, які отримали назву приватних військових компаній (далі – ПВК), що представляють собою поширені в міжнародній практиці структури, уповноважені державами для вирішення спеціальних завдань.

Згідно з висновками численних експертів такі структури з часом будуть набувати все більшої ролі в регіонах зі складною військово-політичною обстановкою.

Наразі ПВК активно нарощують свою бойову міць, отримують доступ до найсучасніших технічних засобів, новітнього тактичного озброєння і вже сьогодні активно беруть на себе частину функцій армії і поліції.

Актуальність даного питання зумовила необхідність дослідження світового досвіду створення та розвитку ПВК у контексті реалізації державами своїх національних інтересів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивченням міжнародного досвіду створення та розвитку військових компаній займалися такі дослідники, як: В. Горовенко, К.В. Громовенко, К.П. Курильов, О.В. Мартиненко, Н.П. Пархітько, Д.В. Станис, В. Тютюнник

та ін.

Метою статті є дослідження світового досвіду створення та розвитку ПВК у контексті реалізації державами своїх національних інтересів.

Виклад основного матеріалу.

Історія появи і розвитку ПВК сягає своїм корінням далеко в давні часи, адже таке явище як військове найманство має більш ніж 2000-річну історію. До допомоги найманих воїнів вдавалися, головним чином, в силу двох найважливіших переваг: професіоналізм загартованих в битвах бійців і можливість набрати їх у необхідній кількості в потрібний момент. Так було і за часів протистояння Риму з Карфагеном, і за часів занепаду Римської Імперії, і в епоху Середньовіччя [Шишмонін 2019: 108].

Нікуди не зникли найманці і після 1648 року коли був укладений Вестфальський мир, який по суті передбачав монопольне право держави на застосування військової сили, ні після Французької революції, коли найманство вперше було заборонено в окремо взятій країні. Певні зміни відбулися в ХІХ столітті, коли держави в більшості своїй перестали користуватися послугами найманців, остаточно прийшовши до використання у війнах національних армій.

Водночас, зрозуміло, що найманці нікуди не зникали і в період монополії держави на військову силу, проте впродовж майже двох століть їх діяльність була малопомітною, а з появою відповідних законів і конвенцій, стала злочинною в юридичному аспекті. При цьому деякі держави все одно продовжували шукати

способи використання найманої сили для військових потреб Шишмонін [Шишмонін 2019: 109].

В цілому варто відзначити період 1940-1970-і рр., який вважається досить сприятливим для розвитку найманства і ПВК. По-перше, після світових воєн виникла ситуація зіткнення двох потужних держав і політичного перекроювання світу (формування і розподіл сфер впливу). У даних умовах при веденні військових дій і операцій досить гнучким і зручним інструментом, яким активно користувалася влада США, були найманці і приватники. По-друге, досить велика кількість «колишніх солдат» з певних причин не змогли влаштувати своє життя у мирному суспільстві. Даний факт породив пропозицію «приватних військових» на ринку послуг. А попит на дані послуги досить швидко виріс з боку капіталістичних європейських держав, таких, як США, Великобританія та ін. [Шишмонін 2019: 110].

Перша приватна військова компанія була створена в Великобританії в 1967 році. Засновником цієї організації – «Watchguard International» – став полковник британської армії Девід Стерлінг. Він є засновником Special Air Service (SAS) – спеціальний військовий підрозділ Великобританії, основним напрямком якого є розвідувальна діяльність і здійснення спеціальних операцій переважно на території іноземних країн.

Зростання популярності ПВК почався з середини 70-х рр. XX століття. В цей час були підписані перші контракти ПВК з урядом США: в 1970 р. з'явилася перша ПВК США «Vinnell Corp» підписала багатомільйонний контракт з Урядом США на надання спеціалізованих послуг з підготовки та створення національної гвардії в Саудівській Аравії. Пізніше дані організації стали створюватися в країнах Африки (ПАР), Ізраїлі, і їх чисельність різко зросла в США і Великобританії. Велика кількість ПВК і їх активна діяльність призвели в 1980 році до першого в світі з'їзду «найманців» (США).

В цілому, період кінця 1980-х - початку 1990-х рр. також став досить значущим для розвитку діяльності ПВК. Закінчення «холодної війни» спровокувало зміну геополітич-

ної ситуації. По-перше, почалася тенденція скорочення фінансування військової сфери, що призвело до скорочення солдат, офіцерів і фахівців з цієї області. Найчастіше єдиним виходом для даних людей був перехід під керівництво приватників. По-друге, те ж скорочення відбилося і на діяльності уряду. Для держави стало більш вигідним залучати для вирішення тимчасових геополітичних завдань приватні військові компанії, ніж утримувати власні збройні сили. По-третє, змінилася геополітична ситуація на світовій арені. Почалися активні процеси «перероблення» сфер впливу, що вимагають підтримки збройних сил, тож ідеальним інструментом для цього стали ПВК.

Також варто відзначити, що США увійшли в історію, як перша держава, яка законодавчо врегулювала функціонування приватних військових компаній. Відповідний нормативно-правовий документ був прийнятий командуванням армії США в 1998 році, який регулював взаємовідносини між державою і ПВК, а саме між військовослужбовцями армії США і співробітниками ПВК.

Ще однією знаменною датою в історії приватних військових компаній є квітень 2001 року, коли була створена перша міжнародна організація, яка регулює діяльність ПВК на світовій арені – «Peace Operations Association» (POA).

З 2000-х рр. послугами приватних військових компаній зацікавилися величезні, міжнародні компанії, корпорації та організації [Горовенко, Тютюник 2013: 36].

Тож, основними факторами, які посилили активність розвитку ПВК є:

Перший фактор. Поглиблення проблем підтримки національної безпеки та оборони деяких держав, які за офіційною термінологією ООН називаються «найменш розвиненими країнами», або тих, яких вважають «державами, які не відбулися». Їхні уряди в епоху глобалізації часто зіштовхуються з надто складними для себе проблемами в багатьох сферах [Горовенко, Тютюник 2013: 36].

Другий – існування для багатьох держав, які розвиваються, проблеми освоєння нових видів озброєння та підготовки армій до проти-

дії нинішнім загрозам. Відсутність фахівців у цих державах обумовлює потребу в певній допомозі. Для цього залучаються корпорації, які виробляють озброєння та збройні сили розвинених держав. Проте в основному надання зазначеної допомоги проводиться із залученням ПВК.

Третій фактор пов'язаний з тенденцією до зменшення кількості збройних сил деяких країн та зниження обсягів їхнього державного фінансування. Це примусило переходити на аутсорсинг [Горовенко, Тютюник 2013: 36].

Четвертим, фактором є збільшення потреб транснаціональних корпорацій (ТНК) у гарантуванні безпеки власної діяльності у нестабільних регіонах світу.

П'ятим фактором, який стимулює розвиток ПВК збільшення потреб у їхніх послугах зі сторони міжнародних безпекових та гуманітарних організацій щодо матеріально-технічного забезпечення миротворчих операцій, гуманітарного розмінування, охорони гуманітарних вантажів тощо.

Шостий фактор пов'язаний з економічними аспектами функціонування ПВК. Ринок таких послуг визначається високою динамікою зростання. За перше десятиліття XXI століття він перетворився з невеликої спеціалізованої ніші у глобальну сферу воєнних послуг.

І зрештою, сьомим фактором, який сприяє розвитку ПВК, є розширена пропозиція на ринку військових спеціалістів. В результаті цього ПВК мають можливість одержувати високопрофесійні кадри, не вкладаючи коштів у їхню підготовку [Горовенко Тютюник 2013: 37].

З початку XXI століття ПВК стали вельми популярні. Послугами цих організацій користуються як уряди багатьох держав, так і міжнародні корпорації. Даний сегмент ринку досить активно і стабільно розвивається. Справжній бум для діяльності ПВК стався, коли американські війська вторглися на територію Іраку і Афганістану. Багато фахівців військової сфери стверджують, що до цього дня там знаходиться досить велика кількість «приватних військових».

Активну участь ПВК брали і в грузинській агресії 2008 року, і у військовому перевороті в

Сирії, і у військових діях на території України, і у багатьох інших військових конфліктах [Шішмонін 2019: 112].

Наразі ж прослідковується стійка тенденція до збільшення попиту на послуги таких компаній, зростає чисельність їх замовників та розширюється діапазон самих послуг. Цілком очевидно, що в сучасних військових конфліктах приватні військові компанії фактично представляють собою різновид підрозділів спеціального призначення регулярних Збройних Сил.

Загалом, приватними військовими компаніями є структури, які займаються вирішенням спеціальних завдань в регіонах зі складною військово-політичною обстановкою на замовлення держави.

Приватні військові компанії здатні виконувати такі функції:

- воєнізована охорона людей і об'єктів, зокрема посольств або нафтопроводів;
- охорона гуманітарних місій;
- участь у миротворчих цілях, в т.ч., під егідою ООН;
- розмінування;
- розвідувальна діяльність і оцінка ситуації безпеки в регіоні;
- технічне обслуговування та використання бойових комплексів і техніки;
- боротьба з піратством;
- евакуація населення з територій, де точаться збройні конфлікти;
- професійна підготовка сил місцевої поліції або військових;
- здійснення функцій поліції там, де не працюють правоохоронні органи;
- утримання під вартою і конвоювання затриманих або ув'язнених;
- підготовка цивільних осіб до роботи в надзвичайній обстановці;
- повноцінну участь в бойових операціях – спільно з кадровими частинами або окремо [Невзоров, Хотинець 2017: 213].

Як бачимо, на сьогоднішній день ПВК набули широкого поширення у всьому світі. Вони виконують найрізноманітніші види послуг для різних замовників, якими можуть виступати, як приватні особи, так і держави. Найбільше ПВК зареєстровано в країнах За-

ходу. Тільки у Великобританії і США разом узятих таких компаній 272. При цьому діють вони в різних регіонах світу. В основному там, де відбуваються конфлікти: Близький Схід, Африка, Латинська Америка та інші.

Слід зазначити, що спектр використання ПВК у різних регіонах є досить широким. Їм доручається будівництво військової інфраструктури, охорона вантажів та дипломатичних установ, підготовка та навчання військових кадрів, впровадження військових технологій та виробництво зброї, реалізація розвідувальних або контррозвідувальних заходів, а також участь у воєнних діях та контртерористичних операціях, реалізація певних «специфічних» доручень, в яких держава не може офіційно залучити представників правоохоронних органів та збройних сил [Невзоров, Хотинець 2017: 212].

Що стосується особливостей міжнародного законодавства, яке регламентує діяльність приватних військових компаній, то саме Документ Монтре виступає першим міжнародним документом, що визначає міжнародні стандарти діяльності приватних військових та охоронних компаній в ході збройних конфліктів, і є фундаментом для кодифікаційної роботи у зазначеному напрямі у перспективі [Громовенко 2015: 234].

А взагалі, то найбільш ліберальню правовою базою діяльності ПВК являється у США, де використовується незначна чисельність обмежень стосовно роботи національних ПВК як у межах держави, так і за кордоном. Законодавство США жорстко врегульовує роботу ПВК, яких наймає уряд США, на відміну від компаній, які виконують послуги неурядовим організаціям, приватним компаніям та фізичним особам. У США фактично відсутня законодавча заборона на відповідні види діяльності ПВК [Горовенко, Тютюник 2013: 38].

Однією з небагатьох держав світу, де достатньо детально закріплено правовий статус ПВК є Південно-Африканська Республіка, яка однією з перших розпочала формувати законодавство про ПВК, діють жорсткіші обмеження їхньої роботи за межами країни.

У проектах таких законів Швейцарії увага зосереджена на зростанні ролі законодавчого

регулювання всіх сфер діяльності ПВК. Встановлена в першу чергу обов'язкова реєстрація цих компаній, їм забороняється приймати участь у військових операціях, а також вербувати, здійснювати професійну підготовку й надавати для цього персонал [Горовенко, Тютюник 2013: 39].

Цікавим видається досвід Китаю в регламентації діяльності ПВК. Перша китайська приватна охоронна компанія виникла у 1984 р. сьогодні їх більше трьох тисяч, проте у цій державі заборонено створювати ПВК [Бандурка 2014: 39].

Перерахуємо ряд ПВК, які приймають найбільш активну участь сьогодні в міжнародних конфліктах. Необхідно зауважити, що з більш ніж 400 приватних військових та охоронних компаній, широко відомих зовсім небагато. Тому розглянемо найбільш відомі з них.

Blackwater / Academi (США). Компанія започаткована відставним офіцером спецназу ВМС Сполучених Штатів Америки Еріком Принцом. Вона володіє сучасним полігоном, вертольотами, катерами і сторожовими кораблями, які задіяні береговою охороною США. Приймає безпосередню участь у будівництві тренувальних комплексів для навчальної підготовки своїх співробітників, а також працює на умовах контракту з ВС США і спецслужбами, готуючи їх особовий склад [Курильов Мартиненко Пархитко Станис 2017: 147].

Kellog, Brown and Root (США). Є структурним підрозділом компанії колишнього віце-президента США Діка Чейні Halliburton, приймала активну участь в югославському конфлікті як логістична компанія і як основна структура, що здійснює підготовку кадрів для місцевих правоохоронних органів. Займається також охороною нафтових родовищ і промислових об'єктів в Іраку.

Groupe-ЕНС (Франція). Дану ПВК було організовано в 1999 році колишніми офіцерами французької армії. Це перша французька військова компанія, презентована в США. Компанія діє в країнах з високим рівнем ризику, в першу чергу, в колишніх французьких колоніях і державах Африки. Має значний досвід роботи в Іраку, Пакистані, Афганіста-

ні, Індонезії, Польщі [Курильов, Мартиненко, Пархитко, Станис 2017: 147].

MPRI International (Military Professional Resources) Inc. (США). Здійснює різноманітний спектр послуг для Збройних сил США та зарубіжних урядів більш ніж у 40 державах. Компанія проводить навчальні програми для співробітників спецпідрозділів, програми із вирішення конфліктних ситуацій в різних конфліктних регіонах, послуги з навчання і підготовки у сфері управління особовим складом державних військових організацій, аналітичну підтримку спеціальних операцій тощо. Організовує програми з безпеки в Афганістані, Кувейті, Боснії, Екваторіальній Гвінеї [Курильов, Мартиненко, Пархитко, Станис 2017: 147].

ПВК також служить і Росії потужним інструментом впровадження експансіоністської політики на території СНД.

Так, протягом останнього часу інформація про активну роботу російських ПВК все більше оприлюднюється, адже сьогодні, Росія приймає участь у трьох конфліктах, в яких вона активно використовує ПВК. Йдеться про Венесуелу, Сирію та Україну. До найчастіше згадуваних російських ПВК належать «РСБ-Груп», «Антитерор», «Центр R» (інші назви – «Тигр Топ-рент сек'юріті» і «Редут-Антитерор»), Moran Security Group, ПВК MAP, E.N.O.T. CORP, ПВК Вагнера, Cossacks.

«РСБ-Груп» – приватна військова компанія, яка офіційно функціонує в регіонах з нестабільною політичною обстановкою за погодженням з представниками сторін конфлікту. Під це визначення підпадає і військова діяльність у ЛНР і ДНР, адже лідери цих утворень вважаються представниками самопроголошених урядів [Приватні військові компанії 2019].

«Антитерор» – група компаній, яка включає в себе навчальний центр, загін розмінування та декілька громадських організацій колишніх офіцерів спецназу. Ця організація проводить навчання і підготовку бійців для реалізації різних специфічних завдань на територіях збройного конфлікту. Компанія використовує пряму підтримку ФСБ Росії, що допомагає їй закріпитися на території Іраку.

«MAP» – приватна військова компанія, яка

виконує значний перелік «послуг з охорони» у зонах з високим рівнем терористичної активності чи нестабільністю політичної ситуації. Проводиться навчання, консалтинг, розвідку, здійснює продаж військових товарів тощо. У своїй практиці «MAP» направляла бійців в зону збройного конфлікту на Схід України, ніби для забезпечення доставки «гуманітарних вантажів» у т. зв. ДНР.

«Moran Security Group» – група компаній військового значення, яка направляє власну діяльність на захист морських і сухопутних вантажів. Володіє військово-морським навчальним центром у Санкт-Петербурзі.

«Центр R» (інші назви – «Тигр Топ-рент сек'юріті» і «Редут-Антитерор») звичайна приватна військова організація, спеціалісти якої приймали участь у військових діях в Югославії, на Кавказі, в Іраку і Афганістані. Компанія проводить підготовку спеціалістів снайперської підготовки, стрільців, саперів, бійців швидкого реагування тощо [Приватні військові компанії 2019].

Досить ймовірно, що робота згаданих ПВК пов'язана з проведенням війни в Україні шляхом вербування, підготовки бійців, супроводу або військового забезпечення. Також, в районі проведення військових операцій знаходилися бойовики від компаній «АТК-ГРУП», «Slavonic Corps Limited», «Візантія».

В той же час, в Росії функціонують ПВК, відомі своєю «темною репутацією», які можливо віднести до терористичних організацій. Зокрема, ПВК «Вагнера» (zareєстрована в Аргентині) виступає закритою воєнізованою організацією, табір підготовки якої розміщений у селищі Молькіно Краснодарського краю, на полігоні 10-ї бригади спецпризначення Головного розвідувального управління Генерального штабу Росії (ГРУ ГШ РФ). У приватній військовій компанії «Вагнера» все побудовано на кшталт спецназу: прибуття, співбесіда, навчання, спецпідготовка, іспит і відправка на завдання. В цей же час, основним пріоритетом є збереження інформації в таємниці. За неофіційною інформацією, ключовим завданням компанії є підготовка бійців для війни в Україні і Сирії [Приватні військові компанії 2019].

Такою ж структурою постає московська ПВК «E.N.O.T. Corp», яка займається наче б то військово-патріотичною роботою і збиранням допомоги для т. зв. ДНР і ЛНР. Проте, інші матеріали засвідчують пряму причетність «E.N.O.T. Corp» до військових операцій в зоні бойових дій – «зачистці ополченців в Антрациті», «бойових діях на стороні терористів» і «супроводі «гуманітарних» конвоїв». Компанія володіє потужним арсеналом зброї; значними можливостями для навчання стрільби, тренування саперів; системою розвідки і планування бою. Куратори ПВК «E.N.O.T. Corp» здійснюють вербування терористів з Донбасу до Сирії; з окупованих регіонів України вже виїхали від 700 до 1000 бойовиків. З метою мотивування донецьким бойовикам надають російське громадянство, знімають судимості, надають достатньо високі зарплати [Приватні військові компанії 2019].

Ще однією «військово-патріотичною» організацією вважається Cossacks, які називають себе «громадською військовою організацією» Росії. За останнє сторіччя історичне завдання козацтва з охорони російських кордонів знівелювалась, і ця соціальна група перетворилася на структуру замовних вояків. Сили підрозділів російського козацтва застосовуються керівництвом Росії для дестабілізації ситуації у деяких регіонах (у Чечні, Абхазії, Південній Осетії, Придністров'ї, Криму, на Донбасі). Зокрема, у подіях з анексії Криму 2014 р. приймали участь і козацькі підрозділи краснодарських козаків, а на Донбасі «захищали російський мір» вояки з Ростовської області [Павловський 2017].

Продовження війни на сході України сьогодні, а також інші «заморожені» конфлікти на території СНД засвідчують участь в цих конфліктах добре організованого елементу російських найманців з ПВК. Отже, за допомогою недержавних військових організацій російське керівництво практично сформулоало прихований важіль військового впливу на обстановку в інших країнах та з метою реалізації власних національних інтересів.

Висновки.

Отже, на сьогоднішній день ПВК набу-

ли значного розповсюдження у всьому світі. Вони виконують найрізноманітніші види послуг для різних замовників, якими можуть виступати, як приватні особи, так і держави. Найбільше ПВК зареєстровано в країнах Заходу. При цьому діють вони в різних регіонах світу. В основному там, де відбуваються конфлікти: Близький Схід, Африка, Латинська Америка та інші.

Зарубіжний досвід вказує на те, що спектр використання ПВК у різних регіонах є досить широким. Їм доручається будівництво військової інфраструктури, охорона вантажів та дипломатичних установ, підготовка та навчання військових кадрів, впровадження військових технологій та виробництво зброї, реалізація розвідувальних або контррозвідувальних заходів, а також участь у бойових діях та контртерористичних операціях, реалізація певних «специфічних» доручень, в яких держава не може офіційно залучити представників правоохоронних органів та збройних сил.

Зарубіжний досвід діяльності ПВК в інтересах національної безпеки окремих держав розглянемо на прикладі Росії. Так, Росія приймає участь у трьох конфліктах, в яких їй доводиться активно використовувати ПВК. Йдеться про Венесуелу, Сирію і Україну. До найчастіше згадуваних ПВК Росії належать «РСБ-Груп», «Антитерор», «Центр R» (інші назви – «Тигр Топ-рент сек'юриті» і «Редут-Антитерор»), Moran Security Group, ПВК MAP, E.N.O.T. CORP, ПВК Вагнера, Cossacks.

Водночас, робота згаданих ПВК пов'язана з проведенням війни в Україні шляхом вербування, підготовки бійців, супроводу або військового забезпечення.

Перспективи подальших розвідок з теми.

В сучасних умовах приватні військові компанії є досить ефективними, мобільними і універсальними інструментами вирішення певних державних завдань. Таким чином, історія приватних військових компаній не закінчена і продовжує розвиватися і еволюціонувати на світовій арені, тому подальші дослідження можуть бути спрямовані на визначення перспектив їх майбутнього розвитку.

Бібліографічні посилання

- Бандурка, О.М. (2014). *Роль правоохоронних органів у зміцненні фінансової безпеки держави*, в: *Актуальні питання безпеки фінансової системи держави: зб. наукових праць між нар. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 21 лютого 2014 р.). Харків: ХНУВС, 14-19.
- Горовенко, В., Тютюнник, В. (2013). Приватні воєнні компанії: міжнародний досвід і можливі шляхи його реалізації в Україні. *Наука і оборона*, 3, 32-39.
- Громовенко, К.В. (2015). Міжнародно-правова регламентація діяльності приватних військових та охоронних підприємств під час збройних конфліктів. *Південноукраїнський правничий часопис*, 2, 233-236.
- Курильов, К.П., Мартиненко, О.В., Пархитко, Н.П., Станис, Д.В. (2017). Феномен приватних військових компаній в військово-силовій політиці держав в ХХІ ст. *Вісник міжнародних організацій*, 12(4), 131-149.
- Невзоров, І.Л., Хотенець, П.В. (2017). *Приватні військові компанії та право: гострі питання, деякі світові тенденції нормативного. Підготовка охоронців правопорядку в Харкові (1917-2017 рр.)*. Харків, 212-214.
- Павловський, І.В. (2017). Ключові реформи сектору безпеки і оборони та результати їхнього впровадження. *Озброєння та військова техніка*, 2(14), 5-10.
- Приватні військові компанії як інструмент міжнародного впливу Російської Федерації*. (2019). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://cciduaeu.org.ua/pryvatni-vijskovi-kompaniyi-yak-instrument-mizhnarodnogo-vplyvu-rosijskoyi-federatsiyi/> (дата звернення 12.07.2020)
- Шішмонін, С.В. (2019). Еволюція приватних компаній в світі. *Актуальні проблеми держави і права*, 3(9), 107-113.

References

- Bandurka, O. M. (2014). *Rol pravookhoronnykh orhaniv u zmitsnenni finansovoyi bezpeky derzhavy* [The role of law enforcement agencies in strengthening the financial security of the state], in: *Aktualni pytannya bezpeky finansovoyi systemy derzhavy: zb. naukovykh prats mizh nar. nauk.-prakt. konf.* (m. Kharkiv, 21 lyutoho 2014 r.). Kharkiv: KHNUVS, 14-19. (in Ukrainian)
- Horovenko V. & Tyutyunyk, V. (2013). Pryvatni voyenni kompaniyi: mizhnarodnyy dosvid i mozhylyvi shlyakhy yoho realizatsiyi v Ukrayini [Private military companies: international experience and possible ways to implement it in Ukraine]. *Nauka i oborona*, 3, 32-39. (in Ukrainian)
- Hromovenko, K.V. (2015). Mizhnarodno-pravova rehlamentatsiya diyalnosti pryvatnykh viyskovykh ta okhoronnykh pidpryyemstv pid chas zbroynykh konfliktiv [International legal regulation of private military and security companies during armed conflicts]. *Pivdenoukrayinsky pravnychyy chasopys*, 2, 233-236. (in Ukrainian)
- Kurylov, K.P., Martynenko, O.V., Parkhitko, N.P. & Stanys, D.V. (2017). Fenomen pryvatnykh viyskovykh kompaniy v viyskovo-sylovyy politytsi derzhav v XXI st. [The phenomenon of private military companies in the military policy of states in the XXI century] *Visnyk mizhnarodnykh orhanizatsiy*, 12(4), 131-149. (in Ukrainian)
- Nevzorov, I.L. & Khotenets, P.V. (2017). *Pryvatni viyskovi kompaniyi ta pravo: hostri pytannya, deyaki svitovi tendentsiyi normatyvnoho. Pidhotovka okhorontsiv pravoporyadku v Kharkovi (1917-2017 rr.)*. [Private military companies and law: acute issues, some global regulatory trends. Training of law enforcement officers in Kharkiv (1917-2017)]. Kharkiv, 212-214. (in Ukrainian)
- Pavlovskyy, I.V. (2017). Klyuchovi reformy sektoru bezpeky i oborony ta rezultaty yikhnoho vprovadzhennya [Key security and defense sector reforms and results of their implementation]. *Ozbroyennya ta viyskova tekhnika*, 2(14), 5-10. (in Ukrainian)
- Pryvatni viyskovi kompaniyi yak instrument mizhnarodnogo vplyvu Rosiyskoyi Federatsiyi* [Private military companies as an instrument of international influence of the Russian Federation.]. (2019). Retrived Jule 12, 2020 from <http://cciduaeu.org.ua/pryvatni-vijskovi-kompaniyi-yak-instrument-mizhnarodnogo-vplyvu-rosijskoyi-federatsiyi/> (in Ukrainian)
- Shishmonin, S.V. (2019). Evolyutsiya pryvatnykh kompaniy v sviti [The evolution of private companies in the world]. *Aktual ni problemy derzhavy i prava*, 3(9), 107-113. (in Ukrainian)